

Dlouhodobé sledování pacientů s endokrinní orbitopatií

Školitel: Doc. MUDr. Jan Schovánek, Ph.D.
Studenti: Mária Fančovičová, Barbora Barteková

III. interní klinika – nefrologická, revmatologická
a endokrinologická LF UP v Olomouci FNOL

Úvod

Endokrinní orbitopatie (EO) je autoimunitní onemocnění, které postihuje orbitu a periokulární tkáň, nejčastěji v souvislosti s hypertyreózou nebo Graves-Basedowovou nemocí. Klinické projevy tohoto onemocnění zahrnují proptózu, poruchy motility očních svalů a víček, které mohou vést k poruchám zraku, jako je diplopie, oftalmoplegie a v závažných případech až k úplné ztrátě zraku. Současně se objevují bolestivé symptomy a morfologické změny v oblasti orbity, což může významně ovlivnit funkční kapacitu a kvalitu života pacientů. První linie léčby EO je ve formě podávání 3 bolusů kortikosteroidů s maximální kumulativní dávkou 7,5 g v rozmezí 3 měsíců. V případě nedostatečných výsledků se v druhé linii léčby přechází na biologickou léčbu rituximabem (RIT). Třetí linií je off-label použití tocilizumabu (TOC). Dalšími nefarmakologickými metodami léčby jsou dekomprese očnice (DEC) nebo totální thyreoidektomie (TTX). Dispenzární péče o pacienty s EO je poskytována na endokrinologické i oftalmologické klinice. Hlavními sledovanými parametry jsou především TSI (tyreoid stimulující stimulující) a CAS (skóre klinické aktivity).

Cíl

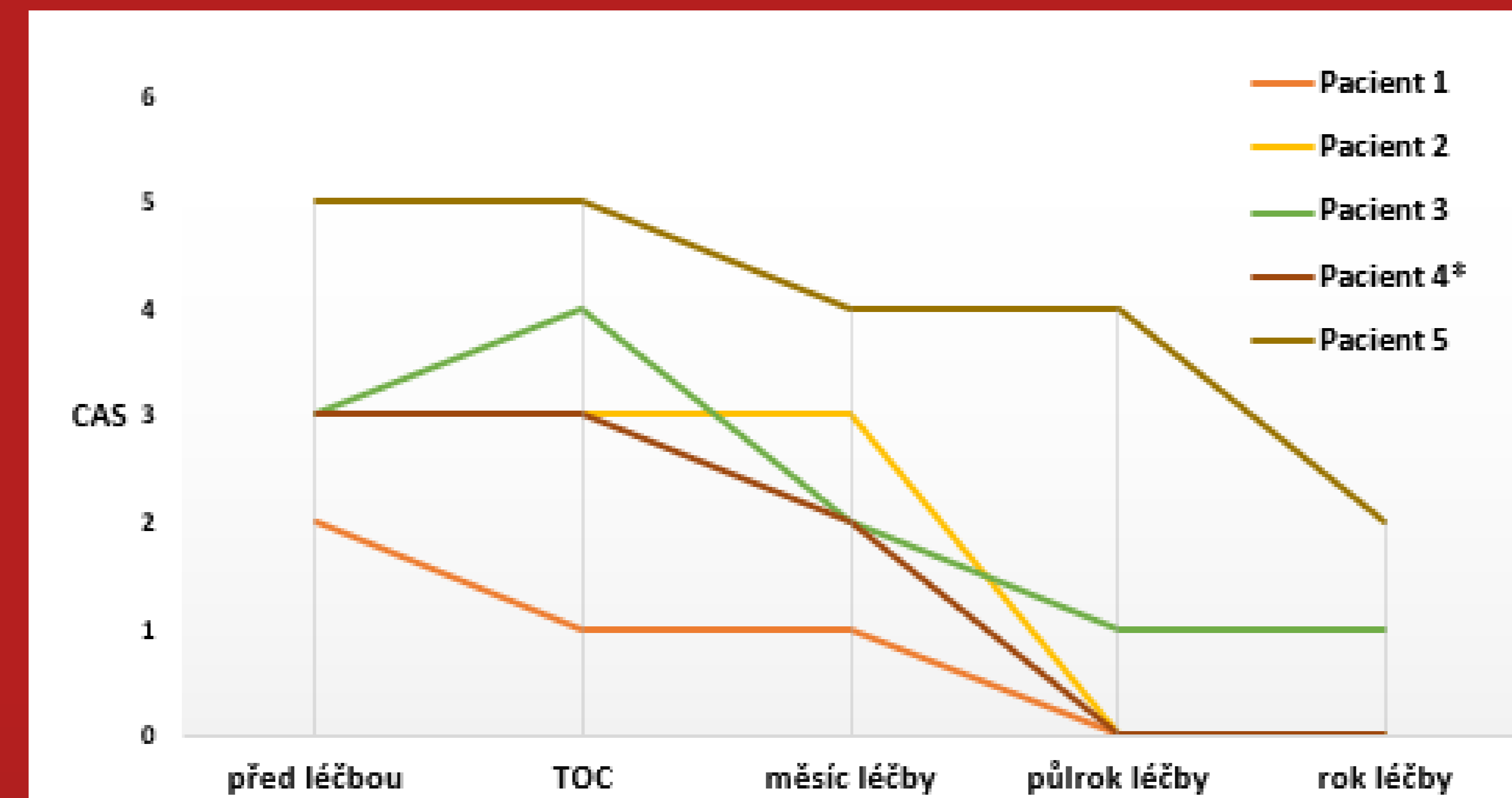
Zhodnocení účinku třetí linie léčby tocilizumabem u kortikorezistentních pacientů.

Metodika

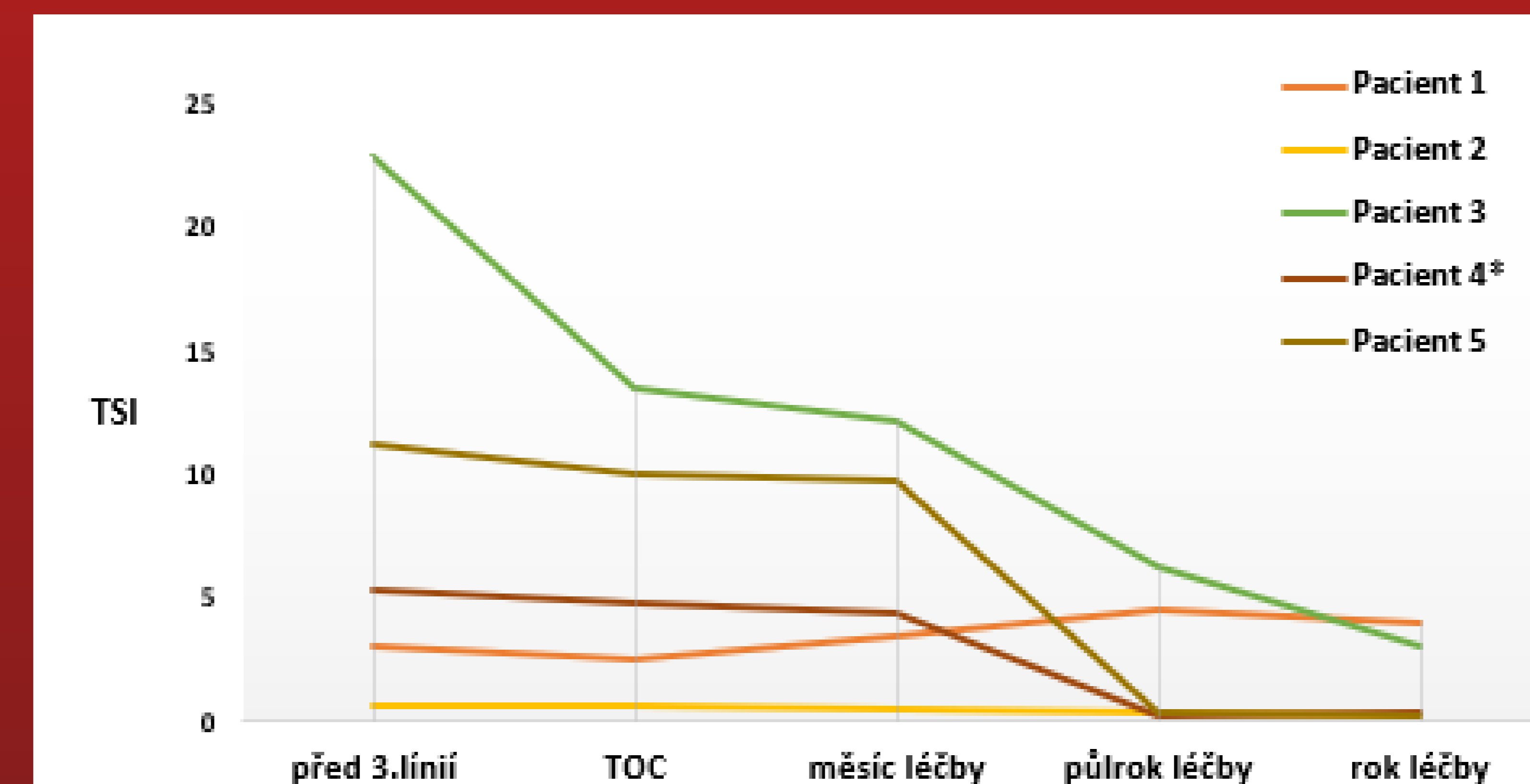
Jedná se o retrospektivní studii pacientů s rezistencí na první a druhou linii léčby EO. Soubor zahrnuje vzorek 5 pacientů, u nichž byl indikován off-label tocilizumab.

Obr.: pacientka před a po podání TOC
(archiv autorů se souhlasem pacientky)

Graf 1: Pozorování laboratorních hodnot TSI v době před léčbou, v době prvního podání TOC, měsíc, půl roku a rok léčby. Pacient č. 4 vyřazen po alergické kožní reakci.

Graf 2: Pozorování skóre klinické aktivity CAS před léčbou, v době prvního podání TOC, měsíc, půl roku a rok léčby. Pacient č. 4 vyřazen po alergické kožní reakci.

Výsledky

V analyzovaném souboru 5 pacientů s klinicky manifestní EO byla všem podána farmakologická (KS, RIT) i nefarmakologická (DEC, TTX) léčba, která však nebyla dostatečná. Po podání tocilizumabu určovaly klinický obraz pacientů dvě hodnoty, CAS a TSI, přičemž obě popisovaly klesající trend směrem k fyziologičtějším hodnotám. U většiny pacientů došlo jak ke zlepšení laboratorních hodnot, tak k subjektivnímu zlepšení jejich stavu. Závažnější nežádoucí účinky byly popsány pouze u pacienta č. 4 v podobě kožní alergické reakce. Z tohoto důvodu byla léčba TOC po třech měsících ukončena.

Záver

Tato data naznačují, že použití tocilizumabu jako off-label léčby EO má významný pozitivní účinek u pacientů rezistentních na kortikosteroidy. Pacienti popisovali ústup otoku víček, zlepšení oční motility, exoftalmu a úpravu deviace. V současné době se jedná o největší studii v České republice zaměřenou na imunosupresivní léčbu EO tocilizumabem. U vybraných pacientů je jednoznačně vhodné v léčbě pokračovat.

Zdroje

1. WIERSINGA, Wilmar M. a George J. KAHALY. Grave's Orbitopathy a Multidisciplinary Approach - Questions and Answers. 3rd. Karger, 2017. ISBN 978-3-318-06084-3.